

בבית המשפט העליון

רע"א 3481/23

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

המבקשים: 1. שמואל בר אור
2. מיכל לימור שגב
3. אברהם שגב

נגד

המשיב: אריאל ג'רבי

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו מיום 20.4.2023 בת"א 70901-12-20,
שניתנה על ידי כב' השופט י' שקד

בשם המבקשים: עו"ד ד"ר אסף רנצלר
בשם המשיב: עו"ד תומר שקרצי; עו"ד יוגב יהושע

פסק-דין

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט י' שקד) בת"א 70901-12-20 מיום 20.4.2023, במסגרתה הכריע בית המשפט בבקשות שונות שנכללו ברשימות הבקשות שהגישו הצדדים בהתאם לתקנה 49 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: התקנות).

הרקע לבקשה

1. ביום 30.12.2020 הגיש המשיב תביעה כספית נגד המבקשים בטענה כי הוא זכאי לקבל תגמולי שכר אשר לא שולמו לו בגין עבודתו אצל המבקש 1. המבקשים 2-3 הם בתו וחתנו של המבקש 1, אשר לטענת המשיב חבים אף הם בהתחייבויות המבקש 1 כלפיו, בהיותם שותפיו העסקיים.

בכתבי ההגנה שהגישו המבקשים, הועלו בין היתר טענות לסילוק התביעה על הסף בעילות שונות, ובכלל זאת התיישנות, השתק שיפוטי, פורום לא נאות ועוד.

2. כחלק מההליכים המקדמיים, הגישו הצדדים ביום 23.3.2023 רשימת בקשות בהתאם לתקנה 49(ג) לתקנות. ברשימת הבקשות מטעם המבקשים נכללו הן בקשות הנוגעות להליכי הגילוי והעיון בין הצדדים, לרבות בקשות למתן צווים המורים למשיב לגלות מסמכים ספציפיים ולהשיב לשאלות בשאלון שנשלח אליו (להלן: הבקשות הנוגעות להליכי הגילוי); והן בקשות לסילוק התביעה על הסף בעילות זהות לאלה שפורטו בכתבי ההגנה (להלן: הבקשות לסילוק על הסף).

ברשימת הבקשות מטעם המשיב נכללו בקשות שעניינן הליכי הגילוי והעיון בין הצדדים, ובכלל זה בקשה למתן צו המורה למבקשים להשיב על שאלות שנשאלו בשאלונים שנשלחו אליהם.

ביום 13.4.2023 הגישו הצדדים תשובות לרשימות הבקשות.

3. ביום 20.4.2023 התקיימה ישיבת קדם משפט. במהלך הדיון, הפנה בית המשפט לבאי כוח הצדדים שאלות הנוגעות בין היתר לבקשות שנכללו במסגרת רשימות הבקשות. כמו כן, בתום הדיון הסכים בא כוח המבקשים כי בית המשפט יכריע בבקשות לסילוק על הסף (למעט ביחס לעילה אחת) על סמך כתב ההגנה של המבקשים 2-3 בלבד (להלן: כתב ההגנה), ללא תצהיר.

החלטת בית משפט קמא

4. בו ביום נתן בית משפט קמא החלטה המכריעה בבקשות שכללו הצדדים ברשימות הבקשות שהוגשו מטעמם. ראשית, דן בית המשפט בבקשות לסילוק על הסף והגיע למסקנה כי יש לדחותן. בהידרשו לטענת ההתיישנות ציין בית המשפט כי על אף שמטענת המבקשים עולה כי לשיטתם מרבית עילות התביעה התיישנו (ולא כולן), הם לא פירטו במסגרת הבקשה לאיזו מעילות התביעה הם מתייחסים. בית המשפט הדגיש כי לא ניתן לקבל בקשה כוללנית ולא מפורטת מעין זו, בוודאי כאשר מדובר בסעד כה דרסטי של סילוק על הסף. בדומה, בדיון בטענת היותו של בית המשפט הישראלי פורום לא נאות לדון בתביעה, ציין בית המשפט כי המבקשים לא פירטו את הטענה כנדרש ולכן לא ניתן לקבלה.

5. לאחר מכן, עבר בית המשפט לדון בבקשות הנוגעות להליכי הגילוי שנכללו ברשימת הבקשות מטעם המבקשים. בכלל זאת, נידונה בקשת המבקשים למתן צו המורה למשיב לענות על שאלות שנשאל בשאלון ששלחו אליו המבקשים. בית המשפט דן בכל

אחת מהשאלות שהמבקשים ביקשו שהמשיב ישיב עליהן, והכריע ביחס לכל אחת מהן האם יש לחייב את המשיב לענות עליה. בעוד שלגבי חלק מהשאלות נעתר בית המשפט לבקשת המבקשים; ביחס לאחרות הוא קבע כי הן אינן רלוונטיות למחלוקת, כי הן טורדניות או מכבידות יתר על המידה, או כי כבר ניתנה לגביהן תשובה מספקת.

כמו כן, בית המשפט דן בבקשת המבקשים למתן צו לגילוי ולעיון במסמכים ספציפיים, ומצא כי יש לדחותה מטעמים שונים. בין היתר, צוין כי חלק מהמסמכים המבוקשים כבר גולו על ידי המשיב, וכי אין הוא נדרש להפנות לעמודים ספציפיים מתוכם כפי שדורשים המבקשים. ביחס למסמכים אחרים, ציין בית המשפט כי הם כבר מצויים בידי המבקשים וכי ממילא לא ברור מדוע הם רלוונטיים.

6. לבסוף, דן בית המשפט בבקשת המשיב להורות למבקשים להשיב על שאלות בשאלונים שנשלחו אליהם. ביחס למבקשים 2-3 קבע בית המשפט כי יש לדחות את הבקשה הואיל והשאלות שהופנו אליהם אינן רלוונטיות למחלוקת. באשר למבקש 1, נקבע כי עליו להשיב לשתי שאלות: שאלה אחת עסקה בטענת המבקש 1 כי הוא אינו בעלים של החברות בהן הועסק המשיב אלא נושה שלהן, ובמסגרתה ביקש המשיב לקבל פרטים על אודות נשייתו של המבקש 1. בית המשפט סבר כי מדובר בשאלה רלוונטית, שכן המבקש 1 בעצמו העלה את הטענה לפיה הוא רק נושה בחברות ולא הבעלים שלהן, וזכותו של המשיב "לאתגר" טענה זו. כן צוין כי זיקתו של המבקש 1 לחברות קשורה לחבותו הנטענת כלפי המשיב. השאלה השנייה הייתה האם המבקש 1 קיבל כסף מאותן חברות, ואם כן בגין מה ובאילו סכומים. גם לגבי שאלה זו קבע בית המשפט כי היא רלוונטית מאותם טעמים עליהם עמד ביחס לשאלה הראשונה, ולכן על המבקש 1 להשיב עליה. לגבי יתר השאלות נקבע כי הן אינן רלוונטיות והמבקש 1 לא נדרש להשיב עליהן.

על החלטה זו הוגשה בקשת רשות הערעור שלפניי.

7. למען שלמות התמונה, יצוין כי ביום 2.5.2023 הגישו המבקשים בקשה לעיון מחדש בהחלטה מיום 20.4.2023, במסגרתה הם העלו טענות דומות לאלה שמועלות בבקשת רשות הערעור דנן. בית משפט קמא דחה את הבקשה משמצא כי הטענות המועלות הן ערעוריות במובהק ואינן מצדיקות עיון מחדש. כן צוין כי בא כוח המבקשים "הוא זה שהביע רצונו בדיון כי רשימת הבקשות מטעמו תוכרע כפי שהיא ועל סמך כתב ההגנה, ללא תצהיר... דבר שמתאפשר נוכח לשונה של תקנה 49(ו) ל[תקנות]".

עוד יצוין כי לצד בקשת רשות הערעור הגישו המבקשים שתי בקשות לעיכוב ביצוע החלטת בית משפט קמא, וזאת ככל שהיא נוגעת לחיוב המבקש 1 להשיב על שתי השאלות בשאלון. בהחלטותי מהימים 8.5.2023 ו-11.5.2023 דחיתי את הבקשות משלא שוכנעתי כי למבקש 1 צפוי להיגרם נזק כלשהו כתוצאה מהמענה על השאלות.

טענות הצדדים

8. בבקשת רשות הערעור טוענים המבקשים כי בית המשפט שגה בכך שהכריע בבקשות שנמנו ברשימות הבקשות של הצדדים לגופן. לגישתם, לפי הוראות תקנה 49 לתקנות, רשימת הבקשות היא רק בגדר בקשה לקבוע את דרכי הדיון בבקשות. בהתאם, בישיבת קדם המשפט אמור בית המשפט להכריע רק ביחס לאופן בו יידונו הבקשות שנכללו ברשימות הבקשות. כן מדגישים המבקשים כי על פי תקנה 49 לתקנות, במסגרת רשימת הבקשות בעל הדין אינו נדרש להציג את מכלול טענותיו אלא רק את תמציתן, וכן הוא לא נדרש לתמוך אותן בראיות. על כן, גורסים המבקשים כי לא ניתן להכריע בבקשות המנויות ברשימת הבקשות בהתבסס על האמור בה בלבד, אלא יש לקיים דיון בכל בקשה, אשר רק לאחריו יכולה להינתן החלטה לגופה של כל בקשה.

בענייננו, בישיבת קדם המשפט לא התייחס בית המשפט לדרכי הדיון בבקשות, ותחת זאת נתן החלטה המכריעה בבקשות לגופן בתום הישיבה. לטענת המבקשים, בכך נפל פגם מהותי בהחלטה, שכן נשללה מהם האפשרות לטעון לגופן של הבקשות.

בפרט נטען, בכל הנוגע לבקשות הנוגעות להליכי הגילוי, כי בית המשפט לא הורה על דרך הדיון בבקשות אלה, וכפועל יוצא לא ניתנה למבקשים הזדמנות לפרט את מלוא טיעוניהם ביחס אליהן וכן להציג ראיות.

באשר לבקשות לסילוק על הסף – נטען כי בא כוח המבקשים אכן הסכים בישיבת קדם המשפט כי מרביתן יידונו על סמך הנטען בכתב ההגנה. עם זאת, מהחלטת בית משפט קמא עולה כי ההכרעה בבקשות אלה נעשתה רק על סמך האמור ברשימת הבקשות שהגישו המבקשים, ולא על סמך הנטען בפרקים הרלוונטיים בכתב ההגנה.

בשולי הדברים, מציינים המבקשים כי גם הכרעתו של בית משפט קמא בבקשת המשיב להורות למבקשים להשיב על שאלות בשאלון נעשתה מבלי לשמוע את טיעוני המבקשים לגופה של הבקשה, באופן שהוביל לתוצאות בלתי צודקות ובעייתיות. כך

נטען כי בית משפט קמא חייב את המבקש 1 להשיב על שאלות שאינן רלוונטיות ואינן דרושות לצורך הכרעה בתביעה, ואשר המבקש 1 אינו מעוניין להשיב עליהן.

9. בתשובתו טוען המשיב כי יש לדחות את בקשת רשות הערעור. לטענתו, לבית המשפט סמכות רחבה ביותר ביחס לאופן ההכרעה ברשימת הבקשות. במסגרת זו הוא רשאי לקבוע כי הבקשה תידון בעל-פה כבר במעמד ישיבת קדם המשפט, וכן הוא רשאי לתת כל הוראה אחרת ביחס לסדרי הדיון בבקשה. לטענת המשיב, בית משפט קמא הפעיל סמכות זו כנדרש, וקבע כי חלק גדול מהבקשות שנכללו ברשימות הבקשות יידונו כבר בישיבת קדם המשפט שהתקיימה. עוד מדגיש המשיב כי מדובר בעניינים דיוניים אשר ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בהם.

ביחס לבקשות לסילוק על הסף, מוסיף המשיב כי המבקשים בעצמם הסכימו כי בית משפט קמא יכריע בהן בהתבסס על כתב ההגנה שהוגש, וכך אכן נעשה. לגישתו, אין ממש בטענת המבקשים כי בית המשפט לא התבסס בהחלטתו על כתב ההגנה אלא רק על רשימת הבקשות. לעניין זה, מציין המשיב כי במסגרת רשימת הבקשות, הפנו המבקשים לכתב ההגנה. משכך, ברור שבית המשפט בהחלטתו התחשב בטענות שהועלו בכתב ההגנה. עוד מוסיף המשיב כי מקריאת ההחלטה עולה כי בית המשפט הזכיר את כתב ההגנה במספר הזדמנויות שונות, באופן המעיד על כך שהוא אכן הכריע בבקשות לסילוק על הסף על סמך הנטען בו.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובתשובה לה, החלטתי לעשות שימוש בסמכותי לפי תקנה 149(2)(ב) לתקנות, ולדון בבקשה כאילו ניתנה רשות והוגש ערעור על פי הרשות שניתנה. כפי שאפרט להלן, דין הערעור להתקבל באופן חלקי.

11. ככל שהדברים נוגעים להכרעת בית משפט קמא בבקשות הנוגעות להליכי הגילוי שנכללו ברשימת הבקשות מטעם המבקשים, ובבקשת המשיב לחייב את המבקשים להשיב על שאלות בשאלון – דין הערעור להידחות.

כעולה מנימוקי המבקשים, עיקר טענותיהם נוגע לפרוצדורה בה התקבלה החלטת בית משפט קמא, ולא לקביעות שהתקבלו בה לגופן. כידוע, לערכאה הדיונית שיקול דעת רחב בעניינים הנוגעים לסדרי דין ולאופן ניהול ההליך. בהתאם, ערכאת הערעור תימנע מלהתערב בעניינים כגון דא, אלא במקרים חריגים בהם ההחלטה

התקבלה בניגוד לדין או גרמה עיוות דין חמור לאחד הצדדים (ראו, למשל: רע"א 3844/23 לבני מהנדסים בע"מ נ' עמרניאן, פסקה 8 (21.5.2023); רע"א 3863/22 עזבון המנוח סבאח עודה קבועה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (5.7.2022)). אינני סבורה כי ענייננו נמנה עם מקרים חריגים אלה.

12. תקנה 49(ו) לתקנות קובעת כי "במועד ישיבת קדם-המשפט יקבע בית המשפט את דרכי הדיון בבקשות המנויות ברשימת הבקשות; בית המשפט רשאי, בין השאר, להורות כי בקשות מסוימות יידונו בעל פה בישיבת קדם-משפט או במועד מאוחר יותר שיורה, או שיידונו על דרך של בקשה בכתב ורשאי הוא לתת כל הוראה אחרת בנוגע לסדרי הדיון בבקשה, לרבות לעניין היקף הטיעון, בכתב או בעל פה".

כפי שעולה מנוסח התקנה, לבית המשפט מוקנית סמכות רחבה לקבוע את האופן בו יידונו הבקשות המנויות ברשימת הבקשות. דומה כי סמכות רחבה זו נועדה בעיקרה להביא לייעול הדיון, ולאפשר לבית המשפט להתאים את דרך הדיון המתאימה לכל בקשה ובקשה, בהתאם למידת מורכבותה ולטיב הסוגיות המתעוררות בה. כך, עשויות להיות בקשות פשוטות שאינן דורשות דיון מורכב ומעמיק, בהן ניתן – ואף רצוי – להכריע כבר במועד ישיבת קדם המשפט הראשונה. לעומת זאת, עשויות להיות בקשות המעוררות סוגיות סבוכות יותר, בין אם מבחינה עובדתית או משפטית, בהן יעדיף בית המשפט לשמוע את טיעוני הצדדים בהרחבה, בכתב או בעל-פה, בטרם ההכרעה (ראו: דברי ההסבר לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, עמודים 22-23).

13. ודוקו – ככל שמדובר בבקשות דיוניות פשוטות שאינן דורשות בירור מעמיק או שמיעת ראיות, רשאי בית המשפט להכריע בהן על יסוד הפירוט התמציתי שנכלל במסגרת רשימות הבקשות שהגישו הצדדים והתשובות להן. התנהלות זו עולה בקנה אחד עם הרצון להביא לייעול ההליכים ולהימנע מהתארכות מיותרת של הדיון.

במקרה דנן, בית משפט קמא דן והכריע בבקשות הצדדים אשר עסקו בהליכי גילוי ועיון במסמכים ומענה על שאלונים, בהסתמך על הטענות שהועלו ברשימת הבקשות ועל טענות הצדדים בעל פה בישיבת קדם המשפט. בשים לב לטיבן ולאופיין של בקשות אלה, ולאור העובדה שהטענות שהועלו במסגרתן עסקו בעיקרן ברלוונטיות של המסמכים והשאלות ולא העלו סוגיות מורכבות, אינני סבורה כי הייתה כל מניעה להכריע בהן בדרך זו.

14. כמו כן, לא מצאתי ממש בטענת המבקשים לפיה זכות הטיעון שלהם נפגעה באופן מהותי כתוצאה מהאופן בו הכריע בית המשפט בבקשות האמורות. למבקשים ניתנה הזדמנות להציג את טענותיהם הן במסגרת הפירוט התמציתי שזורף לרשימת הבקשות מטעמם והן בישיבת קדם המשפט. יתרה מכך, לרשימת הבקשות מטעם המבקשים צורפו כנספחים גם המסמכים שהוחלפו בין הצדדים בטרם הגשת רשימת הבקשות, ובפרט מכתב ששלחו המבקשים למשיב ביום 21.3.2023, בו פורטו בהרחבה טענותיהם ביחס לבקשות הנוגעות להליכי הגילוי.

יוער בשולי הדברים כי אינני מקבלת את טענת המבקשים לפיה לא ניתנה להם הזדמנות להציג ראיות ביחס לבקשות הנוגעות להליכי הגילוי. במסגרת בקשות ביניים כאלה בית המשפט אינו שומע ראיות והוא מכריע בהן בהתאם לטענות הצדדים בלבד.

15. כך גם בכל הנוגע לחיוב המבקש 1 להשיב על שתי שאלות בשאלון ששלח המשיב. המבקשים הציגו את טענותיהם ביחס לשאלות אלה בתשובתם לרשימת הבקשות שהגיש המשיב, ובתצהיר שנתן המבקש 1 במענה לשאלון ששלח המשיב (אשר צורף כנספח לתשובה). טענות המבקשים, אשר התמקדו ברלוונטיות של שאלות אלה לבירור המחלוקת – נשקלו על ידי בית משפט קמא והוכרעו בהתאם לשיקול דעתו.

לאור האמור, לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטת בית משפט קמא להכריע בבקשות הצדדים הנוגעות להליכי גילוי ועיון על סמך הטענות שהועלו ברשימות הבקשות ולאחר שמיעת הצדדים בישיבת קדם המשפט, בוודאי לא כזה המצדיק את התערבות ערכאת הערעור.

16. לעומת זאת, בכל הנוגע להכרעת בית משפט קמא בבקשות לסילוק על הסף – אני סבורה כי דין הערעור להתקבל. כמפורט לעיל, בתום ישיבת קדם המשפט הסכים בא כוח המבקשים כי הבקשות לסילוק על הסף (למעט טענה אחת שלגביה הוסכם כי לא תידון בשלב זה) יוכרעו על בסיס הנטען בכתב ההגנה. בית משפט קמא התבסס על הסכמה זו בהחלטתו, בציינו כי המבקשים "הסכימו כי הבקשות יוכרעו לפי החומר הקיים, ללא תצהיר" (פסקה 5 להחלטה). גם בהחלטתו בבקשה לעיון מחדש, ציין בית המשפט כי בא כוח המבקשים הוא זה שהביע את רצונו שבקשות אלה יוכרעו על סמך כתב ההגנה.

ואולם, כפי שטוענים המבקשים, עיון בהחלטת בית משפט קמא מלמד כי הכרעתו בבקשות אלה התבססה אך על האמור ברשימת הבקשות שהגישו המבקשים ולא על הנטען בכתב ההגנה. כך עולה למשל מהדיון שערך בית משפט קמא לגבי טענת

ההתיישנות, שם צוין כי המבקשים העלו טענה זו באופן כוללני ולא פירוט מהן עילות התביעה אשר התיישנו לשיטתם. אלא שעיון בפרק ב(2) לכתב ההגנה מעלה כי המבקשים דווקא פירטו בהרחבה את טענותיהם לגבי התיישנות, ובכלל זאת עמדו על העילות הספציפיות אשר התיישנו לגישתם. זאת ועוד, בית המשפט ציין בהחלטתו כי "אף כי בכתבי ההגנה הועלו טענות נוספות לעניין ההתיישנות, בכך לא סגי. על בעל הדין לפרט בבקשת הסילוק על הסף איזה עילות התיישנו ומדוע ולא להסתפק [ב]הפניה לכתב ההגנה" (פסקה 14 להחלטה). קביעה זו אינה עולה בקנה אחד עם ההסכמה אותה אישר בית המשפט – לפיה הבקשות לסילוק על הסף יוכרעו על בסיס האמור בכתב ההגנה.

17. בדומה, גם בדיון בטענת המבקשים כי בית המשפט הישראלי אינו הפורום הנאות לדון בתביעה, ציין בית המשפט כי "העלאת טענת פורום לא נאות מצריכה בקשה מפורטת בצירוף תצהיר, והגשתה בצורה לקונית כפי שנעשה, תוך הפניה לכתב ההגנה, פסולה" (פסקה 25 להחלטה). עוד הוא ציין כי בקשת המבקשים נעדרת פירוט ביחס למבחנים שהתוותה הפסיקה לקביעת הפורום הנאות לדיון בתביעה. גם בעניין זה עיון בפרק ב(6) לכתב ההגנה מגלה כי המבקשים אכן פירטו בהרחבה את הטענה, ובכלל זאת כללו גם התייחסות למבחנים האמורים.

מהאמור עולה כי אף שבית משפט קמא קיבל את הסכמת בא כוח המבקשים לדון בבקשות לסילוק על הסף בהתבסס על כתב ההגנה, בפועל הוא לא נתן משקל בהכרעתו למלוא הטענות שהועלו בכתב ההגנה ולפירוט שהוצג במסגרתו. בכך לטעמי נפל פגם מהותי בהחלטה, המצדיק התערבות.

18. אשר על כן, בכל הנוגע לבקשות לסילוק על הסף, מצאתי כי יש לקבל את הערעור במובן זה שהדיון יוחזר לבית משפט קמא כדי שישוב ויכריע בהן מחדש, על בסיס הטענות שהעלו המבקשים בפרקים הרלוונטיים בכתב ההגנה.

19. סוף דבר: דין הערעור להתקבל באופן חלקי, כאמור בפסקה 18 לעיל. לאור התוצאה אליה הגעתי – אין צו להוצאות.

ניתן היום, ט"ז בסיון התשפ"ג (5.6.2023).

ש ו פ ט ת